

บทคัดย่อ

ทุเรียน มังคุด และลำไย เป็นผลผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกสูง สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามตั้งแต่ประมาณปี 2557 เป็นต้นมา กลไกตลาดผลไม้ของไทยได้ถูกแทรกแซงจากกลุ่มทุนต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศจีน ซึ่งได้เข้ามาจัดหาซื้อผลไม้ เช่น ทุเรียนมังคุดถึงสวน ตลอดจนเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ หรือที่เรียกว่าล้างในไทยมากขึ้น เพื่อรับซื้อผลไม้โดยตรงจากสวนและส่งออกไปยังประเทศจีนที่มีความต้องการผลไม้ไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ทุเรียนที่ส่งออกไปยังตลาดจีนส่วนใหญ่เป็นการส่งออกโดยโรงคัดบรรจุผลไม้ของชาวจีนเอง ดังนั้น ชาวจีนจึงมีบทบาทและอำนาจต่อรองในตลาดผลไม้ของไทยเป็นอย่างมาก การศึกษานี้จึงจะศึกษาผลกระทบของการประกอบธุรกิจของโรงคัดบรรจุผลไม้ต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนที่มีต่อการค้าผลไม้ของไทยในภาคตะวันออกโดยจะเน้นศึกษาผลกระทบในระยะสั้นเพื่อหามาตรการป้องกันต่อไป

การศึกษานี้ได้สำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้และผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้ร่วมกับข้อมูลเชิงสถิติ การสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการศึกษาผลกระทบระยะสั้นจากการเข้ามาของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ชาวจีน และการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลา (Time Series Analysis)

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแสดงว่า ปัจจัยที่มุ่งใจในการตัดสินใจขายผลผลิตของเกษตรกร คือ ราคาและความเชื่อใจที่มีต่อผู้รับซื้อ นอกจากนี้ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ต่างชาติจะมีอำนาจในการกำหนดราคาซื้อจากเกษตรกร ที่ส่วนใหญ่จะทำการรวบรวมและส่งไปยังตลาดประเทศจีน อุปสรรคสำคัญในการผลิตของเกษตรกร ได้แก่ แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานต่างด้าวจากกัมพูชาและลาว ซึ่งทำให้มีปัญหาในด้าน การสื่อสารและเกิดต้นทุนการหมุนเวียนแรงงานต่างด้าว

ผลการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลาแสดงว่า การเติบโตของทุเรียน มังคุด และลำไยทั้งผลสดและแปรรูป ขึ้นต้นไปยังตลาดจีนแม้จะมีแนวโน้มที่เป็นไปในทิศทางที่ดี แต่ประสบกับความผันผวนของความต้องการในตลาดจีน นอกจากนี้ ยังแสดงว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวของประเทศจีน และอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 1 หยวนจีน มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกทุเรียน มังคุดและลำไยแบบผลสดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อธิบายในประเภทแปรรูปได้ค่อนข้างน้อย

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระยะสั้นที่สำคัญ ได้แก่ ภาครัฐควรมีมาตรการระยะสั้นทางการเงินเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุผลไม้ไทย การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ และการสร้างตราสินค้า เป็นต้น

Abstract

Durian, mangosteen and longan are important to the Thai economy with high export value, generating a large amount of income for the country. However, since 2014, Thai fruit market mechanism has been intervened by foreign capital groups, especially from China. They buy these fruits directly from the farms and set up fruit assembly and packing plants, also known as Lhong, as well as export them to China, which has a continuously increasing demand for Thai fruits. Unsurprisingly, most of the Thai durians available in the Chinese market are exported by Chinese fruit packing plants. As a result, the Chinese can largely influence and have the bargaining power in the Thai fruit market. This study, therefore, examines the impact of the foreign fruit packing plants, especially the Chinese, on the export of Thai fruits in the Eastern region. It focuses on the short-term effects so that necessary measures can be further implemented.

This study investigates and collects data from in-depth interviews and questionnaire surveys. A sample group includes fruit farmers and fruit packing plant operators in Chonburi, Rayong, Chanthaburi and Trat provinces. This primary information together with statistical data is used in the study of the short-term effects of the entry of Chinese fruit packing factories and time series analysis.

The results of in-depth interviews show that the affecting factors for farmers' selling decisions are the price and trust in the buyers. In addition, foreign fruit packing operators have the power to determine the purchasing price from farmers. The main obstacles in farmers' production are having to rely on foreign workers mostly from Cambodia and Laos, causing problems in communication and the cost of rotating these foreign workers

The results of time series analysis show that the growth of durian, mangosteen and longan exports both fresh and primary processed products into the Chinese market, in spite of its good tendency, experiences the fluctuations in demand in the Chinese market. In addition, the analysis shows that the gross domestic product per capita of China and the baht per yuan exchange rate affect the amount of durian, fresh mangosteen and longan. This study proposes important short-term policy recommendations, namely, the government should have short-term financial measures to help farmers and operators of Thai fruit packing plants. There should also be the development of strategic alliances and product branding